

Katarina Zadnik

Univerza v Ljubljani, Akademija za glasbo

RAZVOJ RITMIČNEGA IN MELODIČNEGA POSLUHA PRI 8-LETNIH UČENCIH V GLASBENI ŠOLI (povzetek doktorske disertacije)

Nauk o glasbi in *Solfeggio* kot samostojni predmetni področji v glasbenem šolstvu, s svojimi specifičnimi glasbeno dejavnostnimi področji, vzpostavljata poglobljen in neposreden stik z glasbeno umetnostjo in kulturo. Temeljni cilj obeh predmetov je v razvijanju funkcionalne glasbene pismenosti. Funkcionalna glasbena pismenost se kaže v razvitih glasbenih predstavah in znanjih v glasbeno kategorialnem sistemu, ki predstavljajo vez med transformacijo notranjega slišanja zapisanih glasbenih vsebin v ozvočene in obratno.

Predstavljena študija je prva raziskava o predmetu *Nauk o glasbi* v glasbenem šolstvu na Slovenskem. V njej obravnavamo vidik zgodovinskega razvoja predmeta, sodobni vidik didaktične zasnove predmeta in dejavnike predmeta, ki vplivajo na glasbeni razvoj. Skladno z glasbenopedagoško doktrino in glasbeno umetnostjo obravnavamo problematiko glasbeno-pedagoške terminologije. V teoretičnem delu smo obravnavali razvoj glasbenega mišljenja in funkcionalne glasbene pismenosti v 1. in 2. razredu *Nauka o glasbi* na osrednjem področju predmeta – *solfeggio*.

V raziskavi smo ugotavljali raven razvitosti glasbenega mišljenja in funkcionalne glasbene pismenosti v 2. razredu *Nauka o glasbi*, pri osemletnih učencih. Želeli smo ugotoviti vpliv predšolskega glasbenega izobraževanja na kasnejši glasbeni razvoj. Razvoj glasbenih sposobnosti, spretnosti in znanj smo proučevali na temeljnem glasbeno-dejavnostnem področju *solfeggio*. Ob tem smo obravnavali tudi vpliv ostalih enakovrednih glasbeno-dejavnostnih področij tega predmeta, – *izvajanje in interpretacija primerov iz glasbene literature, ustvarjanje in poslušanje* – ki se kažejo v rezultatih razvitih glasbenih sposobnostih, spretnostih in znanjih na področju *glasbenoteoretična in oblikovna znanja*. Čeprav dobljeni rezultati statistično niso potrdili vpliva zgodnjega glasbenega izobraževanja na kasnejši glasbeni razvoj v 2. razredu *Nauka o glasbi* ($p = ,099$ na področju melodičnega posluha, $p = ,069$ na področju ritmičnega posluha), na vzorcu testiranih učencev, se je pokazala tendenca v razvoju obeh glasbenih posluhov pri učencih, ki so obiskovali predšolska glasbena programa. Rezultati vseh testiranih učencev so bili boljši na področju ritmičnega posluha kot na področju melodičnega posluha. Večja tendenca v razvoju melodičnega posluha se je pojavila pri testiranih učencih, ki so predhodno obiskovali oba predšolska glasbena programa kot pri učencih, ki so bili neposredno vključeni v

1. razred *Nauka o glasbi*. Ugotavljamo, da ima zgodnje glasbeno izobraževanje večji vpliv na razvoj melodičnega posluha kot ritmičnega posluha.

Rezultati kažejo na prevladujoči koncept glasbenega opismenjevanja od glasbenega zapisa (notni simbol) do pevske ali inštrumentalne izvedbe (fizična akcija) k zvočni izkušnji. Pouk *Nauka o glasbi* premalo podpira razvoj slušne pozornosti in občutljivosti, ki sta temelja razvoja slušnega zaznavanja in podpirata razvoj glasbenih predstav in znanj v glasbenokategorialnem sistemu. Razvijanje funkcionalne glasbene pismenosti pri pouku *Nauka o glasbi* še vedno vodi v pojevanje vzgoje slušnega zaznavanja in razvoja slušne pozornosti in občutljivosti.

Stopnjo razvitosti glasbenega mišljenja in funkcionalne glasbene pismenosti smo osvetlili z raziskavo naslednjih dejavnikov: strukture razredov glede na glasbene sposobnosti in starost učencev pri pouku *Nauk o glasbi*, glasbenega interesa učencev, glasbeno-kulturne ravni družine. Za učence, ki so obiskovali starostno heterogene skupine, je bil potrjen statistično slabši razvoj na področju ritmičnega posluha ($p = ,008$). V takšnih skupinah izstopajo razlike med učenci, ki so starostno v drugih obdobjih, v telesno-psiholoških in glasbenorazvojnih značilnostih. Reševanje problematike pri poučevanju starostno heterogenih skupin še vedno ostaja na mikro ravni, zato bi bilo treba v prihodnosti najti skupne rešitve.

Prva izvedena raziskava je pomemben prispevek na predmetnem področju *Nauka o glasbi*. Rezultati raziskave odpirajo številna vprašanja in dileme, ki bi jih morali podrobneje proučiti z novimi raziskavami. Pojavlja se potreba po novih oblikah raziskav o vplivu predšolskega glasbenega razvoja na kasnejši glasbeni razvoj. Iz prakse je razvidna potreba po posodobitvah učnih načrtov programa Glasbena pripravnica in predmeta *Nauk o glasbi* za 1. razred. Zahteve po posodobitvi obeh učnih načrtov izhajajo iz praktičnih potreb in iz potrebe po kontinuiteti učnega procesa. Odpira se vprašanje izvajanja sprejemnih preizkusov po slovenskih glasbenih šolah, ki se razlikujejo po vsebinski zahtevnosti, načinih preverjanja in po (ne)upoštevanju predhodne vključenosti učenca v predšolske glasbene programe.

Zagovor: 5. septembra 2011 na Akademiji za glasbo Univerze v Ljubljani